

İZMİR KARŞIYAKA ÇOCUK EVLERİ SİTESİ MÜDÜRLÜĞÜ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/18

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 17.05.2022 tarihli ve 2022/302 sayılı kararıyla oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	ii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	2
2.1. MERKEZE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER VE ZİYARET YÖNTEMİ	2
2.2. MERKEZ PERSONELİ.....	3
2.3. KORUMA ALTINA ALINAN ÇOCUKLAR.....	3
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	5
3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	5
3.2. İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELENİN ÖNLENMESİ.....	6
3.3. ŞİKÂYET PROSEDÜRLERİ.....	6
3.4. SAĞLIK VE PSİKO-SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ	7
3.5. EĞİTİM, FAALİYETLER VE GÜNLÜK YAŞAM.....	9
3.6. DIŞ DÜNYAYLA İLETİŞİM, ZİYARET VE AİLELERLE ETKİLEŞİM	11
4. TAVSİYELER	12
4.1. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI İZMİR İL MÜDÜRLÜĞÜNE YÖNELİK TAVSİYELER	12
4.2. İZMİR İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE YÖNELİK TAVSİYELER.....	12
4.3. MERKEZ İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER.....	13

KISALTMALAR

ASHB	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
AIHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AIÖK	Avrupa İşkencenin ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi
HES Kodu	Hayat Eve Sığar Kodu
OPCAT	İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
SGDD – ASAM	Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği – Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi
TIHEK	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	Ulusal Önleme Mekanizması

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6701 sayılı Kanunla, “insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini icra etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 tarihinde onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT’ın amacı: *“Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”* 6701 sayılı TİHEK Kanunu’nun 9’uncu maddesinin 1’inci fıkrasının (1) bendinde geçen *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.”* ifadesi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurum’un görevleri arasında bulunmaktadır. Kanun’un 2’nci maddesinin 1’inci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
3. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-j bendinde *“Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek”* görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda çocuk evleri sitelerine ziyaret gerçekleştirmek, TİHEK’in görev ve yetki alanına girmektedir.
4. Çocuk evleri sitesi; 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında koruma altına alınan çocukların, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının (ASHB) ilgili yönetmelikleri doğrultusunda, bakımlarının sağlandığı aynı yerleşkede bulunan birden fazla ev tipi sosyal hizmet biriminden oluşan kuruluştur.

5. Yukarıda anılan çerçevede, İzmir Karşıyaka Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğüne 29.09.2021 tarihinde bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde ... yer almıştır. Ziyaret heyetine İzmir Valiliği tarafından görevlendirilen, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünde görevli Psikolog ... ve Sağlık İl Müdürlüğünde görevli Doktor ... eşlik etmiştir. Ziyaret COVID-19 pandemisi nedeniyle “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.
6. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu’nun 09.02.2021 tarih ve 147 nolu toplantısında alınan 2021/16 sayılı Karar uyarınca İzmir Karşıyaka Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğüne 29.09.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini içermektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. MERKEZE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER VE ZİYARET YÖNTEMİ

7. İzmir Valiliği Karşıyaka Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü idari bina, çocuk evleri ve ortak yaşam alanlarından oluşmaktadır.
8. 30.10.2020 tarihinde yaşanan İzmir Depreminde Karşıyaka Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğünün 0-6 yaş grubu çocuklara hizmet veren binasının zarar görmesi ve ardından yıkılması nedeniyle 0-6 yaş grubu çocuklar, Kasım 2020’de geçici olarak İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından tahsis edilen ve geçmişte kadın konuk evi olarak kullanılan binaya taşınmıştır.
9. İzmir Depreminde yıkılan binanın yerine yenisinin yapılması için inşaat çalışması başlatılmıştır. Müdürlüğün bulunduğu kampüs alanı içerisinde 6 adet tek katlı villa tipi evin inşa edileceği, inşaat tamamlanınca 0-6 yaş grubu çocukların tamamlanacak villalara geçeceği, ayrıca çocuk evleri sitesinin İzmir halkının bağışlarıyla aşama aşama yenileceği bilgisi alınmıştır.
10. 0-6 yaş grubunun geçici olarak barındırıldığı 3 katlı binanın anaokulu, kreş ve bebek grubu şeklinde 3 gruptan oluştuğu belirtilmiştir.
11. Merkezin geçici süreliğine taşındığı binada elektrik gideri dışında binaya ilişkin bir gider olmadığı, kira ve ısınma ödemesi yapılmadığı, bu giderlerin İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından karşılandığı bildirilmiştir.

12. Merkez İdaresi, kampüste yalnızca okul grubu (6-12 yaş) çocukların kaldığını, bu çocuklardan 30'unda COVID-19 hastalığı tespit edildiğini, kampüste bakım ve koruma altında bulunan okul grubu çocuklarının 28.09.2021 tarihi itibarıyla karantinaya alındığını aktarmıştır. Bu nedenle 6-12 yaş grubu çocukları ile görüşme yapılamamış ve 0-6 yaş grubu çocukların geçici olarak barındırıldıkları Merkezde ziyaret gerçekleştirilmiştir.
13. Ziyaret, kurumda barınan çocuk ve öğretmenleri ile görüşülerek günlük rutinde yapılan çalışmalar hakkında bilgi alınmış ve ardından gözlem ve tespitlerin Merkez İdaresi ile paylaşılmasıyla sonlandırılmıştır.

2.2. MERKEZ PERSONELİ

14. Merkezde toplam 76 bakım personeli, 17 temizlik ve 8 güvenlik görevlisi, 2 teknisyen, 1 aşçı, 2 danışma yönlendirme personeli, 2 sosyal çalışmacı, 3 psikolog, 4 çocuk gelişimci, 1 sosyolog, 8 öğretmen, 2 çocuk eğiticisi, 1 diyetisyen, 1 doktor, 9 hemşire görev yapmaktadır. 1 sosyal çalışmacının 0-6 yaş grubu çocukların bulunduğu binada müdür yardımcısı olarak görevlendirildiği, bakım personellerinden anne deneyimi olan kişilerin 0-6 yaş grubuna hizmet vermesine dikkat edildiği İdare tarafından ifade edilmiştir.
15. Merkez İdaresinden personel yetersizliği sebebiyle hizmet sunumunda zorlanıldığı, hizmet alımı yolu ile personel temini yöntemine son verilmesinin, personel alımını zorlaştırdığı şikâyeti alınmıştır.
16. Merkezde personele yönelik; stres yönetimi ve öfke kontrolü, çocuklarda ve yetişkinlerde hijyen, ilk yardım, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun gibi ilgili kanunlar ve uygulamalar hakkında hizmet içi eğitim verildiği, ayrıca Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve Rehberlik Araştırma Merkezinden de eğitim alındığı, Merkezin bağlı bulunduğu ASHB tarafından meslek elemanlarına yönelik ise; psikososyal risk değerlendirme, öz değerlendirme, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu iş ve işlemleri eğitimleri verildiği aktarılmıştır.
17. Pandemi nedeniyle Merkez personeline yönelik yüz yüze eğitimin verilemediği; ancak Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi tarafından uzaktan eğitim ile verilen ve ASHB tarafından katılım sağlanması istenilen eğitimlerin alındığı aktarılmıştır.

2.3. KORUMA ALTINA ALINAN ÇOCUKLAR

18. 0-12 yaş grubu çocuklara hizmet veren Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğünün kapasitesinin 120 olarak belirlendiği; ancak ziyaret tarihinde 61'i kız, 111'i erkek olmak üzere 172 çocuğun Merkezde barındırıldığı, 7-12 yaş grubu 110 çocuk bulunduğu bildirilmiştir.
19. Merkezde 0-6 yaş grubunda olan çocuk sayısı 62'dir. Çocuklardan 30'unun 0-3 yaş grubunda, 32'sinin 4-6 yaş grubundadır. Kurumda 0-6 yaş arası çocukların Merkeze kabul ve ayrılış sirkülasyonunun çok yoğun olduğu, özellikle sığınmacı çocuk sayısının bazı dönemlerde çok yoğunlaşabildiği anlaşılmıştır.
20. Ziyaret tarihinde biri 2018 doğumlu, diğeri ise isimsiz bir yeni doğan olmak üzere yabancı uyruklu iki çocuk bulunmaktadır.
21. Merkezin 0-6 yaş grubu çocukların kaldığı bölümün kardeşlerin bir arada kalabilmelerine olanak sağlandığı; 6-12 yaş grubu çocukların kaldığı bölümün ise evlerin cinsiyete göre oluşturulmasından dolayı yalnızca aynı cinsiyetteki kardeşlerin bir arada kalmalarına olanak sağlandığı, ancak bir arada kalmasalar da kardeşlerin kampüs içinde iletişim kurabildiği bildirilmiştir.
22. 0-6 yaş grubunda bulunan 7 çocuğun hafif derecede zihinsel yeti yitimi teşhisinin bulunduğu aktarılmıştır. Bu çocukların özel eğitim aldığı, ayrıca Kurumda barınan tüm çocukların sosyalleşmeleri ve başka çocuklarla kaynaşabilmeleri için farklı özel eğitim, kreş ve anaokullarına gönderildiği belirtilmiştir.
23. Merkezde kalan 10 çocuğun kreş eğitimi yaşında olduğu, hijyen-tuvalet eğitimi almış olması kriterini sağlayan 4 çocuğun özel kreşe gönderilmesi için işlemlerin tamamlandığı, 20 çocuğun ise anaokulu öğrencisi olduğu belirtilmiştir. Çocukların Merkezin servis araçları ile okullarına ulaşım sağlandığı, acil durumlarda da yine görevlendirilen personel eşliğinde Merkez araçları ile okullarına ulaşım sağlandığı belirtilmiştir.
24. Kurum bakımına alınan çocukların annelerinin genellikle hamilelik sürecini kötü geçiren kişiler olduğu (madde bağımlılığı vb.), bu nedenle de Merkeze çok sayıda prematüre bebek kabul edildiği bildirilmiştir. Bu çocuklarda sıklıkla sağlık sorunlarının yaşandığı, Türk uyruklu çocukların kimliksiz olmaları halinde çok fazla bürokratik prosedür ile karşılaşılması sebebiyle nüfus ve kimlik işlemleri esnasında zorluklar yaşandığı şikayeti alınmıştır.
25. Merkeze kabulü yapılan yeni doğan bebeklerin bazılarının annelerinin, daha önce kurum bakımına alınmış veya hala kurum bakımında olan çocuklardan olduğu, Merkezde bakım ve koruma altına alınan çocukların 0-1 yaş grubu 21 bebek olduğu, bu çocukların tüm

bakımlarının gerçekleştirilmesi için bakım hizmetine yoğun ihtiyaç duyulduğu Merkez İdaresi tarafından ifade edilmiştir.

26. Merkeze henüz 9-10 aylık bebek iken annesinden ayrılarak getirilen çocukların olduğu, bu bebeklerin anne ayrılığını yaşamaları nedeni ile uyum zorluğu yaşadıkları, bakım elemanlarının bebeklerdeki sevgi açlığını da minimuma indirmeye çalıştıkları; ancak öncelikli hizmetlerinin barınma ve bakım olduğu aktarılmıştır.
27. Merkeze zaman zaman ailesi tarafından istenilmeyen isimsiz çocukların getirildiği, bu çocuklara çocuk evi müdürlüğü tarafından isim verildiği, doğum yapan annenin çocuğunu istemediğinde hastanenin Merkez İdaresine durumu bildirdiği, bu çocuklar için evlat edinme ya da koruyucu aile seçeneklerinin değerlendirildiği aktarılmıştır. Bazı ailelerin çocuklarının evlat edindirilmesine izin vermedikleri, çocuklarının Merkezde kalmasını istedikleri aktarılmıştır.
28. Merkeze evlat edinme başvurusunda bulunan birçok aile olduğu, evlat edinme sürecinin koruyucu ailelik sürecinden daha hızlı işlediği, öte yandan koruyucu aile olmak için başvuranların çocuk alımı konusunda daha seçici oldukları belirtilmiştir.
29. Merkezde son iki yıldır kuruluşu izinsiz terk eden çocuk bulunmadığı, çocuğun Merkezi izinsiz terk etmesinin tespit edilmesiyle birlikte resmi işlemlerin hemen başlatılarak kolluk birimlerine ve çocuğun ailesine haber verildiği, gerekirse çocuğun ailesinin ikametine gidildiği ve bu müdahaleler neticesinde halihazırda bulunamayan çocuk olmadığı belirtilmiştir.
30. Merkezde koruma altında bulunan çocukların tüm ihtiyaçlarının ASHB tarafından karşılandığı, ayrıca çocukların eğitim durumlarına göre (ilkokul, ortaokul) kendilerine harçlık verildiği, harçlıkların çocuklara dağıtım ve kontrollü harcaması takibinin grup sorumlularının koordinesinde gerçekleştirdiği bildirilmiştir.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR

31. Üç katlı binanın ilk katının bebek ve emeklemeye geçen çocuklar için ayrıldığı, 3-4 ve 5-6 yaş grubunun kaldığı katlarda (2. ve 3. Katlar) 7'şer oda olduğu, odalarda genelde 3-4 yatak bulunduğu, katlarda 2-3 personelin dönüşümlü olarak temizliği sağladığı görülmüştür.
32. Ziyaret esnasında; 0-6 yaş grubu çocukların geçici olarak barındırıldıkları binanın iç kısmının çocuklara uygun hale getirildiği, renklerin ve mobilyaların çocukların yaşlarına

uygun seçildiği ve yaşam alanlarında çocukların eğlenebilecekleri görsellerle süslemelerin yapıldığı, odaların yeterli gün ışığı aldığı ve yapay aydınlatmanın mevcut olduğu, lamba anahtarlarının çocukların boylarının erişebileceği yükseklikte olduğu, katlarda her odanın kendisine ait tuvaleti bulunduğu, lavabolara çocukların erişimlerinin sağlanabilmesi için uygun ve taşınabilir merdiven/basamakların temin edildiği görülmüştür.

33. Bebekler için yeterli sayıda beşik temin edildiği, her beşikte bebeklerin isimlerini gösteren kartların asıldığı, alt değiştirme masalarının bulunduğu görülmüştür. Binanın yaş gruplarına göre ayrılan katlarında çalışır durumda olan duş alanları, lavabo, çamaşır makinesi, küçük mutfak alanı ile buzdolabı ve bulaşık makinelerinin olduğu gözlemlenmiştir. Tuvalet ve banyo alanlarının da temiz olduğu görülmüştür.
34. Merkezde çocuk odalarında, kişisel kullanım için ayrılmış giysi dolabı ve yatakların olduğu, kullanılan nevresimlerin Merkez tarafından verildiği, her hafta ve ihtiyaç olduğunda da değiştirildiği ifade edilmiştir.
35. 0-3 yaş grubu bebeklerin kaldığı katlarda ve yaşam alanlarında kamera bulunduğu; ancak 3 yaş sonrasında, mahremiyet gereği sadece koridorda kamera olduğu ifade edilmiştir.
36. Merkezin doğalgaz ile ısındığı, Merkez ana yerleşkesinde yangın merdivenleri bulunduğu ve yangın ihtimaline karşı yangın alarm sistemlerinin yer aldığı bildirilmiştir.

3.2. İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELENİN ÖNLENMESİ

37. Merkez İdaresi tarafından, bakım ve koruma altında bulunan çocuklara yönelik Merkez içinde ve dışında suç teşkil eden bir olayın yaşanmadığı aktarılmıştır.
38. Merkezde bakım ve koruma altında bulunan çocuklara yönelik kötü muamelede bulunan personelin tespiti halinde, ilgili çalışan hakkında tutanak tutulduğu, sonrasında idari soruşturma yapılabilmesi için bağlı bulunulan İl Müdürlüğünden muhakkik görevlendirmesi istendiği, söz konusu personel hakkında idari soruşturma yürütüldüğü; eş zamanlı olarak şiddet uygulayan personel ile ilgili Karşıyaka Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı olarak suç duyurusunda bulunulduğu bilgisi alınmıştır.
39. Ziyaret esnasında; 0-6 yaş grubu çocukların yaşlarına uygun ve temiz kıyafetlerin giydirildiği, tek tip saç modeli olmadığı, çocukların bakımlı ve temiz olduğu, çocukların genel olarak neşeli göründükleri, çocuklarda ilk bakışta tespit edilebilecek yaralanmaların bulunmadığı görülmüştür.

3.3. ŞİKÂYET PROSEDÜRLERİ

40. Avrupa İşkencenin ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (AIÖK)'ne göre etkili şikâyet prosedürleri kötü muameleye karşı temel bir güvencedir. Bu kapsamda, kurumda tutulan kişilerin kendisinin, ailesinin veya yasal temsilcisinin hem kurumun idaresine hem de bağımsız organlara başvuru yapabilmesi önem taşımaktadır.¹
41. Merkezde kalan çocukların taleplerini grup sorumlularına, meslek elemanlarına ve bakım personellerine her an iletebildikleri bildirilmiştir. Söz konusu taleplerin ilgili personel tarafından en kısa sürede karşılandığı aktarılmıştır.
42. Koruma altında bulunan çocukların, Merkez İdaresinden faaliyet taleplerinin genellikle aileleriyle yüz yüze ya da telefonla görüşmek, parka gitmek, hazır yemek (fast food) ve çikolata tarzı yiyecekler yemek ve oyuncak istemek olduğu, genellikle eğlendikleri faaliyetlerin yapılmasını seçtikleri aktarılmıştır.

3.4. SAĞLIK VE PSİKO-SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ

43. Her çocuğun sağlık ihtiyaçlarına yönelik sağlık ve bakım hizmeti alma hakkı vardır. Sağlık tedbirleri, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun "koruyucu ve destekleyici" tedbirler başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasının d bendinde yer alan "çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına" yönelik tedbirlerdir.
44. Merkezde 9 hemşire ve 1 doktorun görev yaptığı, çocuğun Merkeze kabulü ile birlikte sağlık personelinin tüm yaş grubu çocukların randevu, muayene ve aşı süreçleri ve diğer kontrol ve muayenelerinin iş ve işlemlerini yürüttüğü bildirilmiştir.
45. Pandemi önlemi olarak Merkez binasına HES kodu ile giriş yapılabildiği bildirilmiştir.
46. Sağlık servisinde çalışan personelin 7 gün 24 saati kapsayacak şekilde vardiyalar halinde görev yaptığı, 0-6 yaş grubu çocukların barındırıldığı binanın yan tarafında İlçe Halk Sağlığı Merkezi bulunduğu, aile hekiminin yan binada olması sebebiyle acil durumlarda hemen müdahale edilebildiği, bebekler hastaneye götürüldüğünde kontrol amaçlı olarak tüm tetkiklerinin detaylı olarak yapıldığı, her bir bebeğin haftada ortalama 4 kere hastaneye götürüldüğü bildirilmiştir.

---

¹ CPT, Means of restraint in psychiatric establishments for adults, CPT/Inf(2017)6.

47. Merkezde sağlık servisi tarafından çocukların gerekli aşılarının düzenli olarak yaptırıldığı ve bu konuda herhangi bir sorunla karşılaşılmadığı aktarılmıştır.
48. Çocukların kapalı ortamda olması ve çocuk sirkülasyonunun yoğun olması nedeniyle yalnızca COVID-19 değil, başta çocukları etkileyen hastalıklar olmak üzere diğer salgın hastalıkların da yayılma riskinin yüksek olduğu, el ayak hastalığı, uyuz gibi bulaşıcı hastalığı olan çocukların tespit edilmesi halinde çocukların muayene için hastaneye gönderildiği, aynı grupta kalan diğer çocukların İlçe Sağlık Müdürlüğü aracılığıyla sağlık taramalarının yaptırılarak salgının kontrol altına alındığı, ayrıca bulaşıcı hastalık tespit edilen çocuklar için doktor tarafından tavsiye edilen karantina talimatına uyularak çocuğun/çocukların revirde izole edildiği, çocuğun/çocukların iyileştikten sonra odalarına döndüğü, böylece bulaşıcı hastalığın kontrol altına alınarak yayılımının en aza indirildiği belirtilmiştir. Bu bağlamda ziyaret tarihinde 1 bebeğin el ayak hastalığından dolayı revirde tedavi altında olduğu aktarılmıştır.
49. Bulaşıcı hastalık teşhisi olan çocukların ayrı bir odada karantina altına alındığı esnada kendisi ile birebir ilgilenmek üzere bir bakıcı personelin görevlendirildiği, çocukla birlikte kaldığı, doktorların bulaşma riskinin ortadan kalktığını tespit etmesi ile karantinanın kaldırıldığı ifade edilmiştir.
50. Çocukların Kuruma ilk kabulünden önce doktor muayenesinden geçmedikleri, yalnızca polis kanalıyla gelen çocukların adli raporlarının bulunduğu, Kuruma kabul edilen çocukların kabul edildikten bir gün sonra sağlık kuruluşlarına götürülerek muayenesinin yapıldığı ifade edilmiştir.
51. Kurumda günde 3 ana, 2 ara öğün verilmektedir. Sağlık durumu nedeniyle diyet beslenmeye ihtiyaç duyan çocuklar (diyabet, böbrek rahatsızlığı, besin alerjisi) için Kurumda bulunan diyetisyen tarafından özel menülerin belirlendiği görülmüş, zaman zaman çocukların sevdiği pizza ve hamburger menülerinin dışarıdan sipariş edilerek değişik bir yemek etkinliği yapılarak çocukların mutlu edildiği bildirilmiştir. Kendileriyle görüşülen ana sınıfı grubu çocuklar yemeklerin doyurucu ve lezzetli olduğunu ifade etmişlerdir.
52. Ziyaret sırasında öğle yemeği heyetimizce Kurumda yenilmiş ve yemeğin yeterli miktar, çeşitlik ve lezzette olduğu tespit edilmiştir.
53. Yemeklerin Merkez bünyesinde bulunan mutfakta yapıldığı, yemekhanede yapılan yerinde incelemede; yemek numunelerinin saklandığı görülmüş, ziyaret tarihine kadar yemek

nedeniyle zehirlenme vakasının hiç yaşanmadığı, düzenli olarak mutfak personelinin portör muayenesinin yapıldığı ve şahsi dosyalarında muayene sonuçlarının tutulduğu ifade edilmiştir.

54. Merkez binası ve her çocuk evinde mevsim geçişleri öncesi ilaçlamaların yapıldığı, ihtiyaç halinde de ayrıca ilaçlamaların yapıldığı bildirilmiştir.
55. Merkez İdaresinin öncelikli hedefinin çocukların kaldıkları yeri benimseyip, sevmelerini ve en önemlisi kendilerini güvende hissetmelerini sağlamak olduğu, yoğun çabalar sonucunda Merkeze izinsiz ayrılma davranışı gösteren çocuk sayısının yıllar içinde azalarak son yıllarda kuruluşu izinsiz terk eden bir çocuk olmadığı belirtilmiştir.
56. İlk kabul aşamasında çocukların Merkeze uyum sağlamaları için meslek elemanlarının çocuklarla birebir görüşmeler yaptığı ve ardından diğer çocuklarla yapılan etkinlik gruplarına dâhil edildikleri, ayrıca bakım personeli ve meslek elemanları tarafından yakından takip edildikleri, personelin iş birliği içerisinde her çocuk ile ilgili ayrı mesleki çalışmalar yürüttüğü bildirilmiştir.
57. Çocuğun Merkez içinde yapılan çalışmalara rağmen uyum sorunu yaşaması ve çocukta herhangi bir hastalık ya da psikiyatrik bir durumunun tespiti halinde tıbbi tedavi desteği alındığı aktarılmıştır.
58. İdare tarafından en önemli sorunun çocuklar lehine bir işlem yapılması gerektiğinde velilerine ulaşmada sorun yaşanması olduğu, velinin imzasının gerektiği özel durumlarda (acil ameliyat için onay vb.) lüzumlu olan hukuki işlemlerin ikmalinde zorluklar yaşandığı ifade edilmiştir.

3.5. EĞİTİM, FAALİYETLER VE GÜNLÜK YAŞAM

59. İzmir Büyükşehir Belediyesine ait olan ve geçici bir süre için taşınan hizmet binasının çocuklara oyun alanı oluşturacak bir bahçesinin olmadığı görülmüştür. Merkez İdaresi kullanılan binada bahçe olmamasının bilhassa kış mevsiminde ve karantina dönemlerinde çocuklar için sosyal aktivite yapılmasını engellediğini ifade etmiştir.
60. Yaz aylarında, tatil dönemlerinde, Merkezde kalan çocukların tatillerini verimli geçirebilmeleri amacıyla Karşıyaka Korunmaya Muhtaç Çocuklara Yardım Derneği'nin Seferihisar ilçesinde ve Karaburun ilçesine bağlı Mordoğan beldesinde bulunan yazlık evlerine ve Çeşme ilçesinde bulunan ASHB'ye ait Gençlik Kampına yaz tatili boyunca gönderildikleri, kampa gidilmeyen zamanlarda çocukların açık havadan faydalanması için

önceleri eski kampüse servis aracı ile gönderildikleri, ancak inşaat çalışmalarının başlatılması nedeniyle bu uygulamaya son verildiği ifade edilmiştir.

61. Kışları, bahçe eksikliğinin çocukların alışveriş merkezi parklarına götürülmesiyle ve Belediyeye ait atlı spor kulübüne gönderilmesiyle telafi edilmeye çalışıldığı belirtilmiştir.
62. Merkezde günlük yaşam programlarının her yaş grubundaki çocuğun ihtiyaçlarını gözeterek çocuk gelişimci, psikolog ve grup sorumlusu tarafından hazırlandığı bilgisi alınmış, bakım ve koruma altında olan çocukların evlerinde her çocuğun ve personelin görebileceği bir yerde günlük yaşam programlarının asılı olduğu görülmüştür.
63. Günlük yaşam programlarına çocukların gelişimlerini destekleyecek spor, boyama, puzzle yapımı, bilişsel oyunlar, televizyon izleme gibi etkinliklerin dâhil edildiği bildirilmiştir.
64. Merkezin temizlik ve düzeninin bakım personelinin sorumluluğunda olduğu; bununla birlikte sorumluluk bilinci, öz güven ve günlük yaşam pratiği kazanabilmeleri amacı ile 7-12 yaş grubunda bulunan çocukların bakım personelinin gözetiminde ev işlerine yardımcı oldukları bildirilmiştir.
65. Merkezde koruma altında bulunan çocukların, hem Merkezde hem de Merkez dışında çeşitli faaliyetlere katılımlarının sağlandığı bildirilmiştir. Futbol, basketbol, masa tenisi, yüzme, badminton, jimnastik, satranç aktivitelerinin merkez bina içinde 7-12 yaş grubu çocukların aktif katılımı ile yapıldığı; ayrıca merkez dışında gününbirlik etkinlikler düzenlendiği (at çiftliği parkı, akvaryum, sinema, tiyatro ve il içerisindeki doğal ve kültürel alanlarda piknik gibi) aktarılmıştır.
66. Pandemi döneminde Merkez dışı kurs ve aktivitelerin yapılmadığı; grup sorumluları eşliğinde Merkez içerisinde spor faaliyetleri (futbol, badminton ve basketbol) yapabildikleri; ancak gerekli önlemlerin alınması ile 7-12 yaş grubu çocukların yaz tatillerine gidebildiği bildirilmiştir.
67. Merkezde çocukların kullanımına açık kütüphane bulunduğu ve alınması gereken yeni kitapların da bağış yolu ile temin edildiği aktarılmıştır. Merkez yetkilileri 0-6 yaş grubu için zekâ geliştirici oyuncakları önemli olarak değerlendirdiklerini, bu oyuncakların bağış kanalı ile temin edildiğini bildirmiştir.
68. Pandemi sürecinde okul grubundaki öğrencilerin her birine tablet temin edilmesinin mümkün olmadığı, çocukların tablet yüzünden birbiriyle kavga ettikleri ve tabletlerin de kırıldığı, bu nedenle eğitimlerin EBA TV kanalı üzerinden sürdürüldüğü, öte yandan bir etüt sınıfının kurularak çocukların eğitimlerinin desteklendiği, tablet eksikliğinin bu şekilde

giderilmeye çalışıldığı, ancak etüt sınıfının olduğu binanın yaşanan deprem sonrasında yıkıldığı ifade edilmiştir.

69. 4-6 yaş grubu çocuklar için çocuk gelişimcisi ile çocukların gelişim ihtiyaçlarının belirlenerek boyama ve renklendirme, akıl oyunları gibi aktiviteler yapıldığı bildirilmiştir. Merkezde koruma altına alınan çocuklar için yapılacak çalışmalarda önceliklerinin çocuğun Merkeze adaptasyonu olduğu, uyum sorunu giderilen çocuğun eğitimine odaklanıldığı, bu sayede çocuğun Merkezi kabullenmesi ve okuldan kaçmasının engellenmesinin amaçlandığı bilgisi aktarılmıştır. Bu uygulamanın çocukların psiko/sosyal yönden, öz güven ve öz bilincinin gelişmesi bakımından çok yerinde olduğu değerlendirilmiştir.
70. Kendileri ile görüşme yapılabilen 4-6 yaş grubu çocuklar Merkez içerisinde resim, boyama, şarkı söyleme, grup arkadaşları arasında oyun kurma ve yönetme etkinlikleri yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu uygulamanın çocukların sosyal ve psikolojik gelişimleri bakımından çok yerinde olduğu değerlendirilmiştir.
71. Merkezde kalan çocuklarda büyüme ortamlarında gelişim süreçlerini olumlu olarak tamamlayacak uyaranların eksikliği nedeni ile davranış bozukluklarının gözlenebildiği; bu nedenle okul dönemi çocuklarının eğitim kayıtlarını yaptırmada zorluklar yaşanabildiği aktarılmıştır. Özellikle çevre okullarda, okul idarelerinin ve öğretmenlerin çocuk evinde kalan çocukları okullara kaydetmeyi istemedikleri, kimi öğretmen ve idarecilerin bu şartlardaki çocuklarla uğraşmak istemediklerini beyan ettiği, bazen diğer velilerin de benzer tepkiler verdiği, bu durumun çocukların damgalanmasına ve ayrımcılığa uğramasına yol açtığı, zaten dezavantajlı konumda olan çocukların daha da dezavantajlı bir konuma düşme neticesini doğurduğu, çocukların gerekli eğitimi alamamasının suça sürüklenme riskini içerdiği özellikle vurgulanmıştır.

3.6. DIŞ DÜNYAYLA İLETİŞİM, ZİYARET VE AİLELERLE ETKİLEŞİM

72. Merkezde bakım ve koruma altında bulunan çocuklara aileleri ile haftada bir Merkez içerisinde görüşme imkânı sağlandığı, aile görüşmeleri ve aile yanına izinli alma işlemlerinin Merkezin sosyal çalışma görevlilerince hazırlanan sosyal inceleme raporu ile onaylandığı belirtilmiştir.
73. Pandemi öncesinde bakım ve koruma altında bulunan çocukların ailelerinin yanına hafta sonu ve tatillerde yıl içerisinde toplam 70 günü geçmeyecek şekilde izinli verilebildikleri, ayrıca ailelerin çocuklarını Merkez içerisinde ziyaret edebildikleri ifade edilmiştir. Pandemi döneminde tüm Merkez içi ve dışı aile görüşmelerinin ve günlük izinlerin iptal edildiği;

bununla beraber Merkeze ait cep telefonu ile çocukların aileleriyle görüntülü olarak görüşmelerinin sağlandığı, böylece çocukların aileleri ile görüşmelerinin aksatılmamaya çalışıldığı belirtilmiştir. Ayrıca ebeveynleri cezaevinde olan çocukların aile görüşmelerinin yapılabilmesi için cezaevleriyle yazışmalar yapıldığı, yine cezaevinde bulunan ebeveynlere çocuklarının fotoğraflarının çekilerek posta yolu ile gönderildiği ifade edilmiştir.

74. Merkezde, bakım ve koruma altında bulunan çocuklar ile ilgili çalışmalar yapmak isteyen Merkez çalışanları dışındaki kişilerin “Gönüllü Çalışan” olarak Merkezde görev yapmasına gerekli başvuru prosedürü onaylandıktan sonra izin verildiği bildirilmiştir. Gönüllü kişiler ve çocuklar arasında eşleştirme yapılırken ziyaretçisi olmayan, uyum sağlayamayan veya psikiyatri tedavisi devam eden çocukların öncelikle seçildiği aktarılmıştır. Pandemi döneminde bu uygulamanın hastalığın yayılımının önlenmesi amacı ile durdurulduğu bildirilmiştir.
75. Merkeze gönüllülük esasıyla bağışların yapıldığı, yerel yönetimlerle iletişim halinde olunarak çocukların ve Kuruluşun ihtiyaçlarının karşılandığı, sivil toplum kuruluşları tarafından çocukların maddi-manevi ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olunduğu, çocuklara yönelik etkinlikler hazırlandığı ve bağış yapıldığı aktarılmıştır. Ayrıca bireysel bağışçılar tarafından yapılan bağışların makbuz karşılığında kabul edildiği belirtilmiştir.
76. Merkezde koruma altına alınan yabancı uyruklu çocukların ailelerinde Türkçe bilmeyen olmadığı, olursa da SGDD - ASAM’ dan iletişim kurmada destek olması konusunda yardım alındığı, aileleri Merkez hakkında bilgilendirmek için Türkçe ve Arapça broşürler olduğu ve bunların anne ve babalara verildiği belirtilmiştir.

4. TAVSİYELER

4.1. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI İZMİR İL MÜDÜRLÜĞÜNE YÖNELİK TAVSİYELER

77. Merkeze kabulü yapılan ancak henüz kimlik ve nüfus işlemleri yapılamayan yenidoğan bebeklerin henüz kimlik çıkarılma işlemleri yürütülürken yaşanan bürokratik temelli işlemlerin uzunluğu nedeniyle herhangi bir aksaklık yaşanmaması amacıyla İzmir İl Halk Sağlığı Müdürlüğü ile iş birliği yapılması,

4.2. İZMİR İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE YÖNELİK TAVSİYELER

78. Gelişim süreci içerisinde; uyaran eksikliği, olumsuz çevre koşulları, bağımlılık öyküsü bulunan aile ortamında yetişme gibi çeşitli nedenlerle kurum bakımına alınmış, yanlış

uyaranlar sonucunda davranış bozukluğu geliştirmiş ve toplum içerisinde ilgili kurumlarla yapılacak ortak çalışmalar sayesinde sosyal içermelerinin sağlanmasının gerekli olduğu tespit edilen çocukların, eğitim-öğretim hayatında desteklenmesi ihtiyaç olarak görüldüğünden; bu çocukların toplumsal hayata katılmalarına destek verilmesi amacıyla İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğünde görevli mesleki personele yönelik eğitim verilmesi gerektiği,

4.3. MERKEZ İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER

79. Merkezin kapasite üstü hizmet vermesi ve yapılan mesleki çalışmaların yoğunluğu nedenleriyle Merkezde verilen hizmet kalitesinin artırılması ve 0-12 yaş grubu çocukların hizmet sunumuna daha kolay erişiminin sağlanması amacıyla Merkez Sosyal Servis biriminde görevlendirilecek meslek elemanlarının sayısının yeteri düzeyde tutulması için gerekli idari girişimlerde bulunulması,
80. Merkez personeline yönelik, çocuk hakları, işkence ve kötü muamele yasağı konularında hizmet içi eğitim verilmesi,
81. Merkezde kalan bakım ve koruma altında bulunan çocuklara madde bağımlılığı ve diğer zararlı davranışlara ilişkin negatif yönde şartlanmaları amacıyla eğitimler verilmesinin yanı sıra meslek sahibi olmanın önemine ilişkin ve bunu özendiren eğitimler de verilmesi,
82. Pandemi sebebiyle çocukların gönüllü kişilerle görüştürülmesine ara verildiği belirtilse de moral verici olabileceğinden internet üzerinden görüntülü görüşme yoluyla çocuklar ile gönüllü kişilerin görüştürülmesi için gerekli çalışmaların yapılması,
83. Yapılan çalışmalar takdir edilmekle birlikte çocukların toplum hayatına katılımı ve fırsatlara erişiminde kritik bir önemi bulunan eğitim hakkını etkili ve kurum bakımı altında olmayan diğer çocuklarla eşit bir şekilde kullanabilmesi için pandemi koşulları da gözetilerek eğitim araç ve imkânlarının daha da çeşitlendirilmesi,

Tavsiye edilmektedir.

İLAVE GÖRÜŞ

Karar Adı :

Karar Numarası : 2022/300, 2022/301, 2022/302, 2022/303, 2022/304, 2022/305,
2022/306

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol gereği oluşturulan ve Ulusal Önleme Mekanizması görevi gören TIHEK insan onurunu temel alarak;

h) İşkence ve kötü muamele ile mücadele etmek ve bu konuda çalışmalar yapmak.

i) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.

j) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmekle görevlidir.

Bu görev; Ek İhtiyari Protokol'ün 19.maddesinde belirtildiği üzere özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile **BU KİŞİLERE YÖNELİK TUTUMU DÜZENLİ OLARAK İZLEMEK** ile yerine getirilir.

Öncelikle OPCAT kapsamında Kurumun ziyaret edeceği (özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları) yerlerin belirlenmesi gerekir.

6701 sayılı Kanun'da ziyaret edilecek yerler konusunda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Kanunun gerekçesine baktığımızda **özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerler** şeklinde ibare bulunmaktadır.

Ek Protokol'ün 4.maddesi ise bu yerlerin bir kamu makamının verdiği emre binaen ya da kamu makamının teşviki veya rızası veya bilgisi dahilinde, yargı yetkisi ya da denetimi altında bulunan kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldıkları ya da bırakılabilecekleri her hangi bir yer olduğu, ikinci fıkrada da;

Özgürlükten yoksun bırakılmayı **herhangi bir adli, idari veya diğer bir makamın emri üzerine kişinin kendi iradesi ile ayrılmasına izin verilmeyen kamusal ya da özel gözaltı yerlerinde tutulması, hapsedilmesi veya yerleştirilmesi anlamına** geldiği belirtilmiştir.

AİHM işkence ile kötü muamele ayrımını, mağdura yapılan muamelenin yoğunluğu, muamelenin fiziksel ve ruhsal etkileri, mağdurun cinsiyeti, muamelenin uygulanış şekli ile yöntemi, eziyetin süresi, mağdurun sağlık durumu ve yaşı gibi göstergelerle değerlendirmektedir.

Ek Protokol ile kapsam bu şekilde ilkesel anlamda tahkim edilmesine rağmen Kurum, gereksiz ve görev kapsamında kalmadığını düşündüğüm (huzurevleri gibi) birçok yere Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında ziyaretler gerçekleştirmektedir. Bu hususa bir kez daha dikkat çekmek isterim.

Ziyaretler sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için, Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak, ilgililere tavsiyelerde bulunulur.

Tarafı olduğumuz sözleşmelerde de insan onuruna vurgu yapılmakta, işkence ve kötü muamelelerin fiziksel ve ruhsal bakımdan insanda bıraktığı derin acı ve ızdırap olgusu üzerinde durulmaktadır.

Ek İhtiyari Protokol'ün 20.maddesinde Ulusal Önleme Mekanizmasında asgari olarak bulunması gereken yetkiler belirlenmiştir ki 6701 sayılı Kanunla bu yetkiler TIHEK'e verilmiştir.

1-Tüm alıkoyma yerlerinde bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin sayısının yanı sıra, bu tür yerlerin sayısı ve bulunduğu yere yere ilişkin her türlü bilgiye ulaşmak,

2-Bu kişilere yönelik tutum ve alıkonulma koşullarına ilişkin tüm bilgiye ulaşmak,

3-Tüm alıkoyma yerlerine ve bunların binalarına ve tesislerine ulaşmak,

4-Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerle, tanık bulunmaksızın, doğrudan doğruya ya da gerekli görülüyorsa çevirmen aracılığıyla veya Ulusal Önleme Mekanizmasının konuyla ilgili bilgi verebileceğine inandığı başka herhangi biriyle özel görüşmeler yapmak,

5-Ziyaret etmek istenen yerleri ve görüşmek istenen kişileri serbestçe seçmek.

Alıkoyma yerlerinin düzenli önleyici ziyaretlerle izlenmesi, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin alıkonulma koşullarının ve bu kişilere karşı muamelenin tüm yönlerini ilk elden değerlendirerek, zaman içinde işkence ve kötü muameleyi önlemeyi amaçlayan bir süreçtir.

Alıkoyma yerlerine yapılan bu ziyaretlerin önleyici niteliği, bağımsız ulusal organların yapacağı diğer türden ziyaretlerden ve özellikle alıkonanların yaptıkları bireysel şikayetlerin soruşturulması için yapılan ziyaretlerden amaç ve yöntem bakımından ayırır.

Yine bu kapsamda yapılan ziyaretler adli bir vakanın soruşturulmasından ve de bir teftiş incelemesinden de tamamen farklıdır.

Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında alıkoyma yerlerine yapılan düzenli ve habersiz ziyaretlerin ana amacı, alıkonanların insan haklarına saygı gösterilip gösterilmediğini izlemek ve ihlallere, özellikle işkence ve diğer kötü muamele biçimlerine karşı caydırıcı olmaktır.

Alıkoyma koşullarının (altyapı, su, sıhhi tesisat ve hijyen vb gibi) değerlendirilmesi de yine OPCAT uyarınca yapılması gerekir. Çünkü buradaki koşullar özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler üzerinde acı verici etkiler bırakabilir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği tarafından hazırlanan ve 2018 yılında yayınlanan Ulusal Önleme Mekanizmalarının Rolüne dair Uygulama Rehberinde;

“Görevinin karakteri önlemektir; ziyaret işlevlerini yerine getirirken bu gibi durumlarla karşılaşmalar dahi, UÖM’ler soruşturma yapmaz ya da işkence ve kötü muamele şikâyetleri ile ilgili hüküm vermezler. UÖM’lerin kurulmasına ilişkin mevzuat, yetkili makamları ve diğer paydaşları UÖM’nin tavsiyelerini yerine getirmeye ve tavsiyeleriyle ilgili diyaloga girmeye zorlamalıdır.

ULUSAL ÖNLEME MEKANİZMASI SORUŞTURMA ORGANI DEĞİLDİR. Bir UÖM’nin görevi, önleyici yaklaşımıyla, işkenceye karşı çalışan diğer organlardan farklıdır: işkence veya kötü muamele ile ilgili şikâyetleri araştırmak veya değerlendirmek yerine, kalıpları tanımlamak ve sistemik işkence risklerini saptamayı amaçlamaktadır.” değerlendirmelerinde bulunmuştur.

Kurumun bugüne kadar yaptığı ziyaretler sonucunda hazırlanan raporlara baktığımızda çoğunlukla Ulusal Önleme Mekanizması kapsamı dışında kalan hususların yer aldığı, yapılan tavsiyelerin soyut ve ilgisiz kurumlar muhatap alınarak yapıldığı görülmektedir.

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi "İşkence" terimini 1.maddesinde “ **bir şahsa veya bir üçüncü şahsa, bu şahsın veya üçüncü şahsın işlediği veya işlediğinden şüphe edilen bir fiil sebebiyle, cezalandırmak amacıyla bilgi veya itiraf elde etmek için veya ayırım gözetin herhangi bir sebep dolayısıyla bir kamu görevlisinin veya bu sıfatla hareket eden bir başka şahsın teşviki veya rızası veya muvafakıyla uygulanan fiziki veya manevi ağır acı veya ızdırıp veren bir fiil anlamına gelir.** şeklinde açıklamaktadır.

İşkencenin tanımı verilmesine rağmen diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezaların neler olduğu konusunda bir tarif yapılmamış 16.madde de **1. maddede tanımlandığı şekilde işkence derecesine varmayan diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya ceza gibi fiiller** şeklinde çerçeve çizilmiştir.

Kurumun raporlarına baktığımızda Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında kalan hususlar bir “tespit” olarak kalmakta bu anlamda bir değerlendirme yapılmamaktadır. “İşkence ve Kötü Muamele” ise raporlarda sadece “kelime” olarak kalmaktadır.

Diğer taraftan Kanunla kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, insan hakları ve eşitlik uzmanları, insan hakları ve eşitlik uzman yardımcılarını tarafından yerine getirilir. Bu hükmün amacı da Ek İhtiyari Protokolün 19.maddesinde belirtilen ilkeler doğrultusunda raporların konusunda uzman kişilerin hazırlamasıdır.

Ayrıca tavsiyelerin de doğru muhataba; somut bir şekilde ve takibini de mümkün kılacak”.....**şeklindeki uygulama/davranış/tutum işkence/kötü muamele teşkil edebileceği değerlendirildiğinden bu uygulamadan vazgeçilmesi/yeniden gözden geçirilmesi...tavsiye olunur.**” şeklinde yapılmalıdır.

Diğer taraftan Ulusal Önleme Mekanizması görevi kapsamında bir resen inceleme kararı alınmış ise incelemenin sadece bu konu üzerinde yoğunlaştırılması gerekir. Aynı zamanda Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında ziyareti de yapılacaksa ziyaret raporunun ve resen inceleme raporunun ayrı ayrı ele alınıp değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak Kurumun Ulusal Önleme Mekanizması kapsamındaki görevini İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde yerine getirmesi gerektiği kanaatindeyim.

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : İzmir Karşıyaka Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü Raporu

Karar Numarası : 2022/302

İzmir Karşıyaka Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü Kurumu Ziyaret raporu ile ilgili olarak;

2017 yılından itibaren Kurumumuzca düzenlenen ziyaret raporlarının hiçbirinde ziyaret edilen kurumların binalarının hangi kurum ve kuruluş tarafından tahsis edildiği ve ayrıca elektrik faturalarının hangi kurum ve kuruluşlar tarafından ödendiğini bilgisine yer verilmediği halde, bu rapor özelinde İzmir Büyükşehir Belediyesinin özellikle reklamının yapılıyor olması nedeniyle

Sayın çoğunluğun kararına katılmıyorum.

Saffet BALIN

Kurul Üyesi